

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv. III. 636/2011/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év november hó 29. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rágalmazás vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a magánvádló által, jogi képviselője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván a Debreceni Városi Bíróság 71.B.2606/2010/2. számú végzését és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 18.Bf.5/2011/2. számú végzését hatályában fenntartja.

Felhívja a magánvádlót - leletezés terhe mellett - a felülvizsgálati eljárás illetve címén 7.000 (hétezer) forint megfizetésére.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 6.800 (hatezer-nyolcszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Debreceni Városi Bíróság a 2010. december 14-én meghozott 71.B.2606/2010/2. számú végzésével megszüntette a dr. K-B. Á.- a

magánvádló feljelentése alapján - rágalmazás vétsége (Btk. 179. § (1) bek., (2) bek. c) pont) miatt indult eljárást.

A magánvádló fellebbezése alapján eljárva a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2011. január 11-én meghozott 18.Bf.5/2011/2. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

Az elsőfokú végzéssel megállapított - és a másodfokú bíróság által sem változtatott - tényállás lényege a következő.

2010. december 9-én a magánvádló feljelentést tett dr. K-B. Á. ellen rágalmazás vétsége miatt.

A feljelentés szerint dr. K-B. Á. a feljelentő becsületének csorbítására alkalmas tényeket állított a 2010. október 17-i keltezésű és a Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Családvédelmi Osztály Intézményi és Gyámügyi Csoportja részére csatolt beadványában. A kifogásolt beadványt a feljelentő 2010. november 10-én vette kézhez, s ekkor értesült róla.

A feljelentés szerint a beadványban állított tények miatt a feljelentő ellen nagyszülői kapcsolattartás ügyében a gyámhatóság előtt eljárás indult, ami a feljelentő számára durván sértő, megalázó.

A feljelentés dr. K-B. Á. azon tényállításait kifogásolta, mely szerint a magánvádló dr. K-B. Á.-t, annak gyermeke előtt - aki egyben a magánvádló unokája - verbálisan és fizikailag inzultálja, ordibál, szitkozódik, lökdösi és a karját csavarja. Sérelmezett állítás továbbá, miszerint a magánvádló azt mondta dr. K-B. Á.-nak, hogy takarodjon a lakásból, mert megsemmisíti, tönkreteszi.

A feljelentés tartalmazza, hogy a magánvádló megbecsült tanszékvezető egyetemi tanár, professzor, így a beadványban kifogásolt állítások számára jelentős érdeksérelmet okoztak.

Az elsőfokú bíróság a Be. 501. § (2) bekezdése, illetve 493. § értelmében, a Be. 274. § (1) bekezdése szerint eljárva, a 267. § (1) bekezdés a) pontja alapján a büntetőeljárást megszüntette.

Álláspontja szerint a gyámhatóság előtt indult ügyben írásban tett, a magánvádló által sérelmezett nyilatkozat az ügygel összefüggésben a gyermek egészséges értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésével kapcsolatos, egyben az ügyfélre vonatkozott.

A nagyszülői kapcsolattartás esetében értékelést igénylő tényállításokat tartalmazott, melyek elősegíthetik, hogy a hatóság az anyagi igazságnak megfelelő határozatot hozzon. A sérelmezett beadvány megfogalmazása nem gyalázkodó vagy becsmérő.

Eseti döntésekre hivatkozva kifejtette, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint a jogellenesség hiánya kizárja a bűncselekmény megállapíthatóságát, amit pedig megalapoz, ha a sértő tényállítás valamely hivatalos eljáráshoz tartozóan, ahhoz illeszkedően történik. [BJD 1195., 3052., BH 1994/295., 2004/305., EBH 1011.] Így nem jogellenes az állami szervhez eljuttatott ügyfélnyilatkozatban rögzített negatív tartalmú tényállítás sem.

A másodfokú bíróság ezzel a jogi állásponttal maradéktalanul egyetértett.

Hivatkozott arra, hogy folyamatban lévő vagy folyamatba helyezett eljárásban az érintett által az őt megillető jogok keretei között az ügy tárgyával, az abban érintett személlyel összefüggésben az ügy tisztázása érdekében tett - gyalázkodástól, becsméréstől mentes - tényállítás akkor sem valósít meg bűncselekményt, ha a becsület csorbítására alkalmas.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a magánvádló, jogi képviselője útján 2011. május 23-án terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás érdekében.

Indokai szerint az eljáró bíróság megsértette a Btk. 10. és 179. §-át, valamint a Be. 75. § (1) és 351. § (2) bekezdését. A tényállás hiányos, iratellenes, téves ténybeli következtetést tartalmaz.

Kifogásolta, hogy az eljáró bíróság hivatalos eljárásra hivatkozott, jóllehet amikor a feljelentett a beadványát készítette, hatósághoz eljuttatta, akkor nem volt folyamatban közigazgatási, hatósági eljárás. Erre vonatkozó bizonyíték nincs, így a beadvány sem tartozhatott hivatalos eljáráshoz. Az eljáró bíróság által hivatkozott - BH 1994/295., 2004/305., EBH 1011. számon közzétett - döntések pedig nem vonatkoznak jelen ügyre.

A rágalmozás törvényi tényállásában sincs olyan kivétel, ami szerint nem büntethető, aki cselekményét hivatalos eljáráshoz tartozóan, annak keretében, az ügy tisztázása érdekében fejti ki. Az ilyen értelmezés törvénysértő.

Ugyanakkor az állami és társadalmi szervezetekhez intézett

panaszok, bírálatok, bejelentések nem nélkülözik eleve a társadalomra veszélyességet (BH 1998/211.). A gyalázkodó, becsmérő tényállítás pedig akkor is megvalósítja a bűncselekményt, ha formailag kritikai megjegyzésként kerül nyilvánosságra (BH 1994/300., 2009/135.). A magánindítványban sérelmezett kifejezések viszont köztudomás szerint is gyalázkodók, becsmérők.

Ehhez képest bizonyított, hogy a jogellenesség hiánya nem áll fenn, így a rágalmazás törvényi tényállási elemei megvalósultak.

Mindemellett anyagi jogszabályt sért, ha a bíróság a bűncselekmény megvalósítását avagy annak hiányát az általa felhívott eseti döntésekre alapítva bírálja el.

A feljelentett - felülvizsgálati indítványra tett - észrevételében a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint nem tett hatósági eljárásen kívül nyilatkozatot, beadványa hatósági eljárásen belül, kiskorú gyermekének érdekét szolgáló törvényi köteleességének teljesítése volt az 1997. évi XXXI. törvény 12. § (1) és (2) bekezdése alapján.

A kifogásolt kijelentések - túl azon, hogy hatósági eljárásban történtek - önmagukban sem alkalmasak rágalmazás megállapítására. A magánvádló ugyanis kizárólag egyéni, szubjektív érzékenysége alapján sérelmezi az egyébként nem lealacsonyító, nem becsmérő kijelentéseket, illet meg sem jelölt.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a magánvádló jogi képviselője a felülvizsgálati indítványt fenntartva szólalt fel. Kifejtette, hogy az eljáró bíróság hagyományos értelemben nem állapított meg tényállást. Így az sem tűnik ki, hogy folyamatban volt-e hatósági eljárás. Enélkül pedig a jogellenesség hiánya sem állapítható meg. A terhelt és védője ezzel ellentétes, az írásbeli észrevételben foglaltaknak megfelelő tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha az eljárás megszüntetésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor; s emiatt a magánvádló jogosult - a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított 6 hónapon belül - felülvizsgálati indítvány előterjesztésére (Be. 417. § (1) bek. I. pont b) alpont, 418. § (1) bek.).

A felülvizsgálati indítvány joghatályos, azonban az eljáró bíróság nem sértett büntető anyagi jogszabályt, amikor a büntetőeljárást megszüntette.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye (Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.). A jogkövetkeztetések - így az eljárás megszüntetésének - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Legfelsőbb Bíróság előrebocsátja, hogy - szemben a magánvádló jogi képviselőjének álláspontjával - az eljáró bíróság megállapított tényállást, amit egyébként a megtámadott határozat indokolása tartalmaz is.

Általános szabály az indokolási kötelezettség, minthogy

- a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bsz.) 13. § (1) bekezdése alapján a bíróság határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles; [egyébként ezzel egyező az 1997. évi LXVI. törvényt felváltó 2011. évi CLXI. törvény, 2012. január 1-jén hatályba lépő 13. § (1) bekezdése is];
- a Be. 257. § (3) bekezdése alapján a határozat - ha a Be. másképp nem rendelkezik - bevezető részből, rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll [az aláírás (257. § (4) bek.), valamint a záradék (588. § (5) bek.) értelemszerűen szintén a határozat része].

Kivétel az indokolási kötelezettség alól a Be. 260. § (1) bekezdése, ami szerint a pervezető végzést nem kell indokolni.

A Be. 258. § (3) bekezdés b)-c) pontja értelmében az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása tartalmazza a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket, korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat, továbbá a bíróság által megállapított tényállást. Kivétel ez alól a Be. 259. § (1) bekezdésének zárómondata alapján a kihirdetés után rögtön jogerős felmentő ítélet, aminek indokolásában mellőzhető a tényállás.

Ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény, akkor a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontja alapján a bíróság

- tárgyalás megkezdése előtt az eljárást megszünteti [Be. 267. § (1) bek. a) pont, 275. § (1) bek., magánvádas eljárásban 493.

- §, 501. § (2) bek., 504. § (2) bekezdése];
- tárgyalás megkezdése után pedig a terheltet felmenti [Be. 331. § (1) bek.].

Kétségtelen, hogy mindkét esetben ügyszöntő a határozat, mivel a bíróság a vádról érdemben, illetve a vád alapján folyó eljárás lezárásáról végérvényesen határoz, s az kizárólag rendkívüli jogorvoslattal támadható. A bíróság tehát köteles azt indokolni, ami megszüntetés esetén tényállás megállapítását is jelenti.

Ügyszöntő határozat esetében alapvető követelmény, hogy ténybeli vagy jogi következtetés csak tényből vonható le. A ténymegállapítás pedig feltételezi a bizonyítást, azonban nem kizárólagosan.

Főszabályként valóban tárgyaláson felvett bizonyítás eredménye a tényállás, azonban a törvény - különböző eljárási érdekből - biztosítja az iratok alapján való ténymegállapítás lehetőségét is [pl.: 547. § (4) bek.; 361. § (2) bek. a) pont].

Szintén erről van szó a Be. 267. § (1) bekezdés a) pontja, 275. § (1) bekezdése, illetve magánvádas eljárásban a 501. § (2) bekezdése esetében. Ilyenkor - egyébként a törvény kifejezett rendelkezése alapján - a bíróság a feljelentés és a rendelkezésére álló iratok alapján állapítja meg a tényállást és határoz.

Mindez egyben azt is jelenti, hogy az eljárást megszüntető végzés történeti tényállása szükségképpen a vádbeli tények leírása, s ehhez kapcsolódik - lényegében a felmentő ítélet indokolásához hasonlóan (s a megszüntetés felmentéssel rokon jogi természetéből adódóan) - a jogi indokolás. Ez nyilvánvalóan következik abból, hogy felmentő vagy megszüntető rendelkezés esetében azt kell megindokolni, miért nem volt megállapítható a büntetőjogi felelősség az eljárás tárgyává tett (vád szerinti) tényállás alapján, nem pedig azt, hogy a bíróság által megállapított tényállás milyen bizonyítékokon alapul.

Ezzel összhangban a feljelentés tartalmát rögzíti az irányadó tényállás. A tényállás hiányosságára, iratellenességére, megalapozatlanságára vonatkozó (felülvizsgálatban egyébként is kizárt) kifogás pedig valójában a bizonyítás hiányát sérelmezi. Figyelmen kívül hagyja azonban, hogy ennek lehetőségét a törvény biztosítja, és felülvizsgálati okot sem képez. Következésképpen eleve (fogalmilag is) téves az indítvány ezirányú kifogása.

A Btk. 179. § (1) bekezdése alapján rágalmozást követ el, aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést

használ.

A bűncselekmény jogi tárgya a személyiségi jogok részét képező becsület; ezáltal büntetőjogi védelmet élvez a társadalmi megbecsülés és az emberi méltóság.

A társadalmi megbecsülés a személyről kialakult kedvező megítélés, a személy tulajdonságának, magatartásának környezetében meglévő elismertsége.

A méltóság az embert - adottságától függetlenül megillető - bánásmód igénye. „A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő.” [64/1991. (XII. 17.) AB hat. indokolás D/2/b) pontja] „Az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása.” [34/1992. (VI. 1.) AB hat. indokolás III/4/3. pontja]

Tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) is tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt, vagy jelenben fennálló tudatállapota is). [BH 1994/171.]

Tényállítást olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot. Jövőbeni cselekményre, történésre, állapotra vonatkozó megnyilatkozás nem tényállítást, hanem feltételezés; nem rágalmozás, hanem legfeljebb becsületsértés alapja lehet.

A tényállításhoz - törvényi tényállás szerint - „valakiről” kell megtörténnie. Ehhez képest a rágalmozás megvalósulásához szükséges tényállításhoz olyan - a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó - nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, aminek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot. [BH 2009/135.]

A becsület csorbítására alkalmasság objektív ismérve. Objektíve, a társadalomban kialakult általános megítélés, az általános erkölcsi és közfelfogás figyelembevételével kell eldönteni, hogy az adott tény állítása, híresztelése alkalmas-e a becsület csorbítására.

Nem a passzív alany, a sértett egyéni megítélése, szubjektív értékítélete, esetleges érzékenysége alapján kell tehát megítélni, hogy a tényállítást, híresztelést alkalmas-e a becsület csorbítására. [BH 2001/462.] A törvény bár az adott sértett személyét, illetve becsületét védi, azonban nem az adott sértett szubjektív becsületérzéséhez kötötte, mérten.

Általában becsület csorbítására alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése, ami valósága esetén büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen. Becsület csorbítására alkalmas az olyan tény állítása, híresztelése is, ami az emberi méltóságot támadja, vagy alkalmas arra, hogy a sértetttről, tulajdonságairól, magatartásáról a környezetében kialakult kedvező társadalmi megítélést, az elismertségét kedvezőtlen, negatív irányba befolyásolja [BH 2007/4.].

A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti. Nem feltétele a bűncselekmény megvalósulásának, hogy a hátrányos következmény - a becsület csorbulása - ténylegesen bekövetkezzék. Ugyancsak közömbös, hogy a tényközlés (tényállítás, híresztelés) a sértett becsületérzését ténylegesen érintette, sértette-e.

A rágalmazás szándékos bűncselekmény. A bűnösség megállapításához szükséges, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a tényközlés más előtt történik és objektíve alkalmas a sértett személy becsületének csorbítására. Nem feltétele azonban a bűnösségnek a sértési célzat és közömbös a motívum is.

Ezért a bűnösség megállapítása szempontjából közömbös a tényállítás valótlanságának tudata, a valóságtartalom tisztázatlansága, vagy annak az elkövető tudatában való mikénti feltevése, feltételezése, s az ebben való jó-, vagy rosszhiszeműség. A szándékosság megállapításához elégséges, ha az elkövető tudata átfogta, hogy tényközlésének tartalma - az általa állított, híresztelt tény - becsület csorbítására alkalmas [EBH 87., BH 1999/540.].

Mindez azt is jelenti, hogy sem az adott tény valósága, sem a tényközlés közérdektől vagy jogos magánérdektől vezéreltsége, ilyen motívuma, illetve célzata önmagában, közvetlenül nem zárja ki a becsület csorbítására objektíve alkalmas tartalmú tényközlés jogellenességét.

Vannak azonban olyan okok, amelyek közvetlenül kizárják a tényközlés jogellenességét.

Ilyen a hatóság előtt levő ügyben tett nyilatkozat, amihez évszázados ítélezési gyakorlat kötődik.

A becsület védelméről szóló 1914. évi XLI. tc. (Bv.) 17. §-a kifejezetten rendelkezett arról, hogy kizárja a rágalmazás vagy becsületsértés megállapítását az a körülmény, hogy a tényállítás vagy a valamely kifejezés használata hatóság előtt folyamatban levő

ügyben tárgyalás alkalmával szóval, vagy ügyiratban az ügyre és az ügyfélre vonatkozólag történt. Ugyanez vonatkozott az ügyfélnek vagy képviselőjének a tárgyalás alkalmával szóval vagy ügyiratban tett egyéb nyilatkozatára, feltéve hogy az üggyel összefügg és az ügyfél érdekében szükséges.

E rendelkezés került át változatlanul a BHÖ 406. pontjába, amit az 1961. évi V. törvényt hatályba léptető 1962. évi 10. tvr. 1962. július 1-jével hatályon kívül helyezett. Az 1961. évi V. törvény 266-267. §-ához fűzött indokolás szerint ugyanis azért nincs szükség ilyen szabályra, mert a jogellenesség hiánya eleve kizárja a bűncselekmény megállapítását.

A Btk. 22. §-ához fűzött indoklás szerint pedig „a Btk. 22. §-a nem zárja ki a büntetőjogi elméletben és a jogalkalmazói gyakorlatban kialakult egyéb büntethetőséget kizáró okok figyelembevételét (pl. sértett beleegyezése, jogszabály engedélye, hivatásbeli köteleesség teljesítése stb.)”.

Mindezek nyomán alakult ki az a több évtizedes, töretlen ítélkezési gyakorlat, hogy a - becsület csorbítására objektíve egyébként alkalmas - tényközlés jogellenességét kizárja, ha az peres, vagy más jogilag szabályozott (hatósági) eljárásban, jogosultság, illetve kötelezettség gyakorlása során, az adott eljárás tárgyát képező ügy érdemével összefüggésben állóan történt. Ilyennek tekintendő többek között a jelentéstételi, feljelentési, bejelentési, tanúzási, hivatali, munkaköri kötelezettség teljesítése:

- az ügyfél részéről [BJD 1195., 3556., 4167., EBH 4., 87., 1011., 2004/267., 2004/305., 2009/135.];
- illetőleg az eljáró hivatalos személy részéről [BH 1991/338., 1994/295., 1998/570., EBH 295., 846.].

Ezekben az esetekben a cselekmény társadalomra veszélyességét - ekként jogellenességét - kizáró okról van szó. „A hatóság előtt folyamatban lévő ügyben szóban vagy írásban, az ügyre, vagy az ügyfélre vonatkozó nyilatkozatok megtétele kifejezetten jogszerű magatartás, minthogy elősegíti, hogy a hatóságok az anyagi igazságnak megfelelő határozatot hozzanak.” [EBH 1011.]

Az ügyféli magatartás jogellenességének kizárása mögött tehát kettős érdek húzódik meg, egyrészt az ügyfél általi joggyakorlás, illetve kötelezettség teljesítésének biztosítása, másrészt a hatósági eljárás zavartalanságának, a döntés ténybeli objektivitásának megóvása.

Ehhez képest értelemszerűen nem csupán folyamatban lévő ügyben kifejtett, hanem a hatósági ügyet megindító magatartás (beadvány) esetében is fennáll a jogellenességet kizáró ok. Különböző számos - adott esetben bírói útra tartozó - igényérvényesítés lehetősége

eleve kizárt lenne.

Együttes feltétel azonban, hogy

- az elkövető és a sértett egyaránt ugyanazon eljárás tárgya szempontjából legyen érintett, eljárási helyzetük, szerepük azonban közömbös (alanyi összefüggés);
- az elkövető nyilatkozata az adott eljárás tárgyához tartozó legyen, jelentősége azonban közömbös, hiszen annak eldöntése nyilvánvalóan az adott eljárást folytató hatóság feladata (tárgyi összefüggés); továbbá
- a megtett nyilatkozat az elkövető legális érdekével indokolható, nem öncélú; és
- nem gyalázkodó, becsmérítő tartalmú.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt a gyámhatóság előtt tett bejelentést, gyermekének nagyanyjával - felesége édesanyjával - való kapcsolattartása tárgyában. Bejelentése alapján hatósági eljárás indult. Itt jegyzi meg a Legfelsőbb Bíróság, hogy utóbbit - ellentétben a jogi képviselő felszólalásában kifejtettekkel - a tényállás kifejezetten rögzíti (elsőfokú ítélet indokolásának 3. bekezdése).

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet

- 28. § (1) bekezdése szerint a gyermekkel való kapcsolattartásra a szülő és a nagyszülő is jogosult;
- 29. § (1) bekezdése szerint a gyámhivatal vita esetében a kapcsolattartást bármelyik fél kérelmére szabályozza, illetve újrászabályozza (kivéve ha az a bíróság hatáskörébe tartozik); a 30. § szerint egyezséget hoz létre, annak hiányában pedig dönt; a 31. § szerint - kérelemre - a kapcsolattartási jogot korlátozza.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. CXL. törvény (Ket.)

- 12. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási hatóság eljárása során a Ket. hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági ügyekben a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni;
- 12. § (2) bekezdés a) pontja szerint közigazgatási hatósági ügy minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy köteletséget állapít meg;
- 12. § (3) bekezdés a) pontja szerint közigazgatási hatóság a hatósági ügy intézésére hatáskörrel rendelkező államigazgatási szerv;
- 2. § (3) bekezdése szerint a közigazgatási hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését

valóság-hű tényállásra alapozza.

Mindezek alapján kétségtelen, hogy a terhelt a sérelmezett kijelentéseket, legális érdekének érvényesítése céljából, hatósági eljárás kezdeményezése végett tette.

A sérelmezett kijelentéseket vizsgálva megállapítható, hogy azok mindegyike a leendő hatósági ügy tárgyával, a terhelt adott eljárási helyzetével összefüggött, az általa észlelte leírását adta, tényeket közölt, s nem csupán önszántából, hanem szülői mivoltából fakadó igény jogosultjaként.

Nyilvánvalóan nem hagyható figyelmen kívül, hogy olyan történésről adott számot, aminek nem csupán észlelője, hanem személyesen is érintettje volt.

A tényállás szerinti, a magánvádló magatartására vonatkozó és sérelmezett kifejezések - így a magánvádló általi, unoka előtti verbális inzultálás, ordibálás, szitkozódás, lökdösés, karcsavarás, megsemmisítéssel, tönkretételrel fenyegetés - azonban semmiképpen nem gyalázkodóak vagy becsmérlők. Tényállítások, viszont egyikük sem személyes képességre, tulajdonságra vonatkozik, csupán valamely magatartás leírását adja. Ekként mindegyik megmaradt a hatósági eljárással összefüggő - így a jogellenesség kizárására alapot adó - kifejezésnek.

Önmagukban egyébként becsületsértés megállapítására sem lennének alkalmasak. Erre csupán az ad alapot, hogy tényállítás részét képezi, hogy a magánvádló az unokája előtt ordibált (stb.) a terhelttel.

A kifogásolt beadvánnyal célzott gyámhatósági eljárásnak nyilvánvaló rendeltetése épp e körülmény tisztázása; amit nem gátolhat a magánvádló magánindítványa.

Amennyiben pedig a beadványban foglaltak valótlanok, akkor annak közbírási és nem pedig magánbírási következménye lehet.

Megjegyzzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy helyesen járt el a bíróság akkor is, amikor az 501. § (2) bekezdése alapján döntött. Ha ugyanis a feljelentés (és az iratok) alapján eleve megállapítható, hogy a sérelmezett magatartás nem bűncselekmény, akkor a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontja alapján az eljárást meg kell szüntetni. Ilyenkor a valóság bizonyításának kérdése fel sem merül, mivel a bűncselekmény (jogellenesség) hiányának megállapítása, s ennél fogva az eljárás megszüntetése, illetve a terhelt felmentése megelőzi a büntethetőséget kizáró ok vizsgálatát [BH 1998/570.].

Ha a sérelmezett magatartás nem magánvádas bűncselekmény, de esetlegesen közvádra üldözendő, akkor nem lehet az eljárást megszüntetni, hanem az 501. § (1) bekezdés a) pontja szerint kell eljárni. Jelen ügyben azonban erről nincs szó.

Az indítvány egyébként helyesen utalt arra, hogy az állami, társadalmi szervezetekhez intézett panaszok, bírálatok, bejelentések sem nélkülözik eleve a társadalomra veszélyességet. Rámutat azonban a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az indítványban hivatkozott, BH. 1998/211. számon közzétett eseti döntés, valamint az egyező tárgyú EBH 4. számú elvi határozat egyaránt közérdekű bejelentések körére vonatkozott. Nem érintik azonban a peres eljárásban, vagy más jogilag szabályozott, hatósági eljárásban történt tényállítás jogellenessége kizárásával - így jelen ügygel is - kapcsolatos (kifejtettek szerinti) ítélkezési gyakorlatot.

Ami pedig az indítványnak az eseti döntések konkrét ügyben alkalmazását kifogásoló álláspontját illeti, a Legfelsőbb Bíróság megjegyzi, hogy az ítélkezési gyakorlatra hivatkozás nem jogalapja, csupán támasza a konkrét ügyben hozott döntésnek (mint jelen esetben).

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 1. §-a, 37. § (1) bekezdése, illetve 52. § (1) bekezdése alapján a kizárólag magánvád alapján folyó eljárásban a felülvizsgálati indítvány illetéke 7.000 forint; az 57. § (2) bekezdése alapján a magánvádló felülvizsgálati indítványa nem illetékmentes; a 38. § (1) bekezdése alapján az illetéket az eljárást kezdeményező az eljárás megindításakor köteles, a 74. § (1) bekezdése alapján illetékbélyeggel az eljárást kezdeményező iraton megfizetni.

Az 1990. évi XCIII. törvény 73/A. § (1) és (3) bekezdése értelmében, ha az ügyfél illetékfizetési kötelezettségének nem tesz eleget és az eljáró hatóság az eljárást nem szüntette meg, az illetékhiányról leletet kell készíteni. A lelet alapján az illetéket az illetékes adóhatóság írja elő.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati indítvány címén felmerült és le nem rótt eljárási illeték megfizetése végett pedig az 1990. évi XCIII. törvény 73/A.

§ (3) és 74. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2011. november 29.

Dr. Akáczy József s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*bírósági tisztviselő
N-né TH*